

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 "
pe 1/4 an 5 "
pe o lună 2 "

N-ri de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508.

Scrierile nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA

CE VREM ȘI CE RĂSPUNDEM. . .

Ce a făcut »Tribuna« tribuniștilor din Sibiu, știe azi ori-ce Român. Și dacă tot s'ar mai găsi vre-un pizmătareț care să tragă la îndoială sinceritatea luptei tribuniștilor, ar fi destul să le reamintim *amni* de temniță ce au suferit Ioan Slavici, Cornel Pop Păcurar, Ioan Macaveiu, Septimiu Albin și Russu Șirianu, foștii redactori ai vigurosului organ național. Și să arătăm zecile de mii jertfite pentru susținerea ziarului și a celor osândiți la temniță și amende grele.

Ear cât pentru succesul luptelor purtate, earăși cine nu socotește azi drept cea mai glorioasă epocă a istoriei neamului nostru intervalul dela 1890—96, și departe, peste hotar, știe lumea întreagă de Memorandumul Românilor dus la Viena, de conferențele mărețe dela 1893 și 94, de procesul Memorandumului și de congresul naționalităților, toate acte săvârșite sub conducerea celor grupați în jurul »Tribunei«.

E destul d'altminteri să ne dăm seama de ohipul cum puterea de stat s'a deslănțuit asupra acestor luptători, pentru a se învedera teama ce ei inspirau adversarilor firești ai neamului.

Lupta lor, și după »crisa« nefericită dela Sibiu, n'a fost întreruptă un singur moment. Căci ei p'o singură clipă n'au încetat să apere cauza națională, din toate puterile lor, și cu toată căldura sufletului lor românesc. Dat-au dovezi de hărnicia lor, pe toate terenele vieții noastre publice, în deosebi prin înființarea »Tribunei Poporului« și prin chipul cum au știut să adune în jurul lor tot mai mulți luptători.

Patriotism și umanitarism.

Cunoscuta publicație franceză »La Revue« începe în numărul său dela 15 Ianuarie o anchetă asupra chestiunii dacă patriotismul este incompatibil cu iubirea de umanitate? La întrebarea aceasta au răspuns multe din personalitățile franceze cunoscute, filosofi, moralști, savanți, istorici, literați. Dăm mai jos interesante răspunsuri ale criticului Emile Faguet, filosoful Alfred Fouillée, sociologul L. Havet, și în sfârșit acela al istoricului A. Leroy-Beaulieu:

Cred că chestiunea nu e prea complicată. Pentru mine, cel puțin, nu e de loc. Patriotismul e sănătatea popoarelor. Popoarele sănătoase îl au, sub o formă sau sub alta. Popoarele bolnave nu-l au. Popoarele umanitare sunt condamnate să moară și să fie absorbite de popoarele patriotice. De altfel, aceasta e ceva foarte bun, căci popoarele bolnave fiind un element nefolositor în omenire, îndată ce sunt absorbite de popoare sănătoase, devin earăși un element viețitor și folositor. În Europa, cel din urmă popor patriot va absorbi pe celelalte și va crea o Europă analoagă Imperiului roman, care va fi puternică dacă va avea un vrășmaș și dacă va fi patriotă, și, în acest din urmă caz, va fi înghițită de prima ceată de inculti care se va ivi pentru a o cuceri, cum s'a întâmplat cu Imperiul Roman. După părerea mea, altceva nu este în chestiunea pusă.

Emile Faguet.

Trebuie să fie cine-va pentru patria sa, nu contra celorlalte patrii, ci cu ele, și, toate împreună, pentru umanitate.

Ceea-ce n'au putut s'ajungă încă: să grupeze la un loc pe toți bărbații neamului cari până la »crisă« luptau împreună, își propune acum »Tribuna« din Arad.

Solidaritatea între toți luptătorii bravi o înțelegere deplină și o sinceră și profundă dragoste între frați, căci ce ni-am propus. Anii de tângală, cât a fost ceartă între membrii aceluiasi partid, acuzările nefericite și au deprimat atâtea caractere, au fost, desigur, o școală edificatoare pentru toți. Căci până și cei mai pătimiști au trebuit să se convingă că numai toți împreună putem isbuti să desăvârșim ceva bun, ceva înălțator pentru neamul întreg.

Tari în hotărîrea ce am luat-o în privința asta, noi vom merge deci tot înainte, pășându-ne puțin că cei cu răvășele și cei îmbetrâniți în obiceiul de a căuta nod în papură și pete în soare, ne caută pricină.

Și mai puțin ne vom angaja la certe confesionale. Ambele biserici române au ele împotriva cui să lupte. Ear cine tot mai irită spiritele și provoacă certe între frați, dacă-i unit, nu-i dintre discipolii marelui generații care a făcut strălucirea Blajului și s'a condus întotdeauna de principii nemîtreuților Șincai și Klein, scrutații calzi ai istoriei neamului, — și dacă-i ortodox, iarăși nu pe Șaguna îl imitează, care fost-a mai presus de toate — Român!

Pe cei-ce caută ceartă însă, noi de nici o atenție nu-i învrednicim. Dar celor cari stringerea rëndurilor o vreau și înălțarea steagului de atâtea glorii acoperit, inima li-o deschidem și n'avem decât o singură ambiție: să contribuim cu lupta nobilă pentru

neam să străngă la un loc toate elementele de viață ale neamului.

Acesta este răspunsul nostru azi, acesta va fi mâine și în totdeauna, la încercările cărcotașilor cari vor să deplaseze chestia, făcând personalități. Pot să ne injure, pot să ne calomnieze, dacă asta le face plăcere. Noi vom zice: Doamne iartă-i. că nu știu ce fac, — și ne vom vedea de treabă, ceea-ce ne va fi cu atât mai ușor, cu cât om cu dreaptă judecată după lupta ce am prestat, nu mai poate trage la îndoială buna noastră credință.

În ce privește tactica de luptă, platforma pe care socotim că trebuie să ne raliăm, earăși am fost clari și deschiși. Zicem: alegeți, Români, între pasivitate și activitate!

Fără ură am arătat relele ce ni-a adus pasivitatea și iarăși, fără părtinire, am arătat la ce ne putem aștepta pășind pe terenul activității parlamentare. N'am osândit pe cei cari au susținut și mai susțin poate ici colo — pasivitatea, căci îi cunoaștem pe toți ca buni Români. Și nici ademenim pe nimeni, spunând că activitatea ne duce la muni de aur ori la livezi cu dulci cântece. Ci dia contra: prevenim pe toți că activitatea înseamnă o luptă fără răgaz și împreună cu mari jertfe.

Și neamul întreg să se rostească, ce vrea mai bine: luptă, în care să ne oțelim și pentru care să jertfim, ori să mai stăm și pe viitor tot în nesiguranța asta, care împedecă ori-ce avânt?

Pentru a lua putere de luptă, ne coborîm în popor. Întru cârmuirea luptei vom ținea seamă de înclinările poporului, de virtuțile și slăbiciunile lui, dar mai de presus

umanitatea, privită ca uniune organică a tuturor oamenilor, nu este încă de cât un ideal, și, fără națiunile în cari să se realizeze în chip neperfect, ea nu ar fi de cât o abstracție.

Naționalismul exclusiv și »șovinist« este o eroare și o nedreptate; o eroare, fiind-că nici o națiune nu este un tot închis, ajungându-și ei însă-și, și găsind în sine unica ei valoare; o nedreptate, fiind-că iubirea de patrie nu implică întru nimic ura împotriva celorlalte organe ale omenirii, tot așa cum nu implică ura contra familiei sau ura de sine.

Internaționalismul exclusiv și șovinist nu este mai puțin fals și nedrept. Nici un cult al umanității în general, fie el cel mai desinteresat din lume, nu ne desleagă legăturile de solidaritate mai apropiată și nu ne suprimă datoriile mai precise către patria noastră, căreia îi suntem direct datorți cea mai mare parte din ceea-ce suntem. Nu e nimic »convențional« aci; nu e raport mai natural și în mod mai științific stabilit.

Aparenta »humanitarerie«, cum îi zicea Alfred de Musset, a unor socialiști, acopere prea adese-ori, sub formule generoase, interese egoiste de clasă. Să nu înlocuim patria Francezilor, nici prin patria proletarilor, nici prin patria capitaliștilor. Să nu punem nevoile sau nemulțumirile clasei noastre, ori cât de drepte ni-s'ar părea în multe privințe, înaintea marilor interese universale, — intelectuale și morale, — pe cari fiecare națiune pentru partea sa, le ține în păstrare.

Unele școli comuniste și anarhiste ar vrea să restrângă toate felurile de grupare între

oamenii la simpla grupare economică pentru producțiune și consumațiune. Este, sub înfățișarea idealismului umanitar, un materialism economic a cărui inexactitate o învederează sociologia. Ori-ce reformă socială adevărată trebuie să aibă ca obiect, nu numai o mai mare bogăție sau bună stare materială pentru o clasă, nici chiar pentru toate clasele, ci o dezvoltare superioară a vieții omenestii în calitate, la toți membrii tuturor grupurilor sociale. Or, această dezvoltare intelectuală și morală, și în același timp materială, presupune o educațiune apropiată, instituțiunii apropiate de justiție și de apărare comună, cari nu mai sunt de ordine pur economică și cari implică o direcțiune centrală, ridicată de asupra grupărilor de interese. Fiind-că această direcțiune nu poate să îmbrățișeze întreaga omenire, împreună cu tătarii din Asia și negrii din Africa, ea trebuie să îmbrățișeze pe cei cari sunt uniți de pe acum, de fapt, prin legături istorice și juridice, prin limba, printr'o civilizație comună și tradițiuni comune, prin servicii reciproce și o cooperare de fiecare zi, într'un cuvânt printr'o solidaritate de drepturi și de interese naționale care să deosebește într'un mod efectiv pe fondul prea vast și prea nedeslușit al umanității în general.

Mă întrebați, domnule, ce impresiune mi-a rămas, asupra punctului în chestiune, din recentele mele cercetări asupra psihologiei popoarelor europene. Concluziunea mea este că, cea mai umanitară din toate națiunile este tocmai Franța; mijlocul de a face să triumfe ideea de umanitate, nu este de a compromite, prin

toate de nevoile lui, între cari cea mai mare e să nu l lăsăm singur, pradă curentelor primejdioase și silniciei guvernului.

Eată programul nostru de muncă.

Conștii că luptă bună luptăm astfel, suntem siguri, că toată răutatea omenească n'ar putea să producă patima care să învingă asupra atâtor intenții curate.

Nainte! Sub acest titlu „*Hazánk*“ dela 24 serie, din incidentul conferinței ce ministrul de culte ține cu inspectorii școlari, un articol care începe astfel:

»Odinioară utopiștii nostri se însufleșteau de statificarea instrucției publice din patrie. In chipul acesta sperau să rezolve problema unității culturale.

»Azi abea se mai gândește cine-va la asta. A pune stăpânire peste toate școlile, ar costa bani enormi și o luptă culturală uriașă s'ar deslănțui, ceea-ce nici un bărbat de stat maghiar nu vrea să provoace, știrbind în jelul acela drepturile autonome câștigate ale confesiunilor și jeloșia naționalităților.

»Opinia publică așa zicând unanim s'a împăcat cu punctul de vedere de guvernare, că Ungaria nu se poate dispensa de puterea culturală a confesiunilor, ba din contră: este avisată ca să împartă grija întreținerii școlilor cu organisme confesionale, cu comunele și alți susținători de școală.

Ceva însă tot trebuie să vrea statul, că d'aceea are guvern, să vrea ceva. Actualul guvern a spus ce vrea: să ne strângă mai tare, să învățăm în școli mai bine și mai mult ungurește.

Eată de ce ministrul Berzeviczy a convocat sfatul înțelepților patriei: pe inspectorii școlari. Și ca să nu se spună că înțelepții aceștia petrec de geaba prin Budapesta, ei au sulevat ideea și-o desbat cu multă animație: cum să se introducă cel puțin în școlile medii (nemaghiare) studiul „*hungaricum*“ (limba maghiară, istoria, constituția, litera-

tura) prin profesori cari să stea sub directă administrație a statului (probabil să fie chiar Unguri și numiți de guvern).

Când Berzeviczy va si vroi să realizeze aceste idei, nu ne îndouim, că pe Români de pe întreg globul pământesc îl va găsi în picioare. Ei nu vor lăsa să se consume un asemenea atentat la cultura de veacuri a neamului românesc.

Rusia cedează. Telegramele sosite ert din Tiencin aduc știrea, că guvernul rusesc a primit toate pretensiunile Japoniei și așa nu va fi războiu.

SITUAȚIA.

Budapesta, 25 Ianuarie 1904.

Stăm înaintea unor momente decisive, asta e lozinca din Budapesta. Contele Tisza István — așa se vede — s'a hotărât totuși, a rupe cu tactica lui Széll, a rezistenței pasive față de obstrucție și recurge la violență. Asta o vestesc cel puțin ziarele inspirate de dânsul. Dar în ce chip se va manifesta violența aceasta, nimeni nu știe. Și poate totmai fiind așa în chip vag, dat pe față planul, opoziția nu se emoționează și nu-l crede de cât de amenințare goală. Violență! Cum? In parlament, cu călcarea regulamentului? Asta ar produce încurcături și mai mari și ar spori numărul mic de azi al obstrucției. Cu astea ar mări neîncrederea „națiunii“ în scopurile „curate“ a guvernului Tisza, pe care până aci s'a silit în în toate chipurile să le dovedească.

In contra naționalităților Tisza a pornit formală cruciată. Tocmai la vreme potrivită decurge procesul din Nyitra în contra lui Veszelovzsky, în spiritul șovinismului celui mai netolerant. Nouă, „Tribuna“ trei procese deodată a crezut de bine să ne facă. Astea sunt marile cași fructificabile ale lăsbogare bărbatului de stat în țeara noastră. Tisza încă și-a ameliorat puțin poziția pe care și-o stricase chiar din început, cu discursul său program.

Va face alegeri? Cu privire la ipoteza asta, ziarele publică următoarele declarațiuni a unui prețios membru marcant al partidului liberal:

teorii de disoluțiune și de sinucidere națională, existența, puterea și coeziunea morală a poporului care cel mai mult lucrează să ridice deasupra sa drepturile umanității.

Nu mai puțin de cât generosul și adâncul autor al Proiectului de tratat de pace perpetuă, Kant, credea în datoria de a face războiu războiului, nu însă războiu patriei. Kant însuși a dat națiunilor acest solemn avertisment: — „Până în momentul suprem al constituției Statelor-Unite ale Europei, ori-ce popor trebuie să stea cu mâna pe sabie; altfel, ar putea să dispară înainte de această mare zi“. Dacă Franța ar dispărea, pentru asta nu am fi fără patrie, vom avea altele, — mai puțin preocupate, poate de „drepturile omului“ și de solidaritatea umană.

Alfred Fouillée.

La întrebarea pe care mi-o puneți, răspunsul pe care l'aș putea da, vi se va părea, mi-e teamă, scurt și brutal. Dacă trebuie să aleg, în adevăr (ceea ce nu ni se pare indispensabil), între patriotism și sentimentele umanitare, alegerea mea e făcută: optez pentru patriotism.

Contele d'Haussonville.

După părerea mea, iubirea de patrie și iubirea pentru genul omenesc sunt din cele mai compatibile, după cum iubirea de familie este compatibilă cu iubirea de națiune sau cu spiritul de corp. Și mai mult, le cred inseparabile dacă sunt luate în sensul comun, căci iubirea de umanitate n'ar fi de cât o aspirațiune fără nici o bază, incapabilă de a lucra la realizarea ei parțială, iar iubirea exclusiv de

patrie ar fi un egoism periculos pentru patria însăși. Mi se pare că toate aceste lucruri nici n'ar putea fi puse în discuțiune într-o țară ca Franța dacă n'am trăi într'un timp de echivocuri. „Patriotismul“ ieșit la modă în 1898, este o complicitate a cetățeanului francez cu Roma, și e de inspirație romană. Mai este și un „patriotism“ franco-rus, care scade, din fericire, ca și cel-l'alt.

La drept vorbind, adevăratul patriotism nu-și are încă forma definitivă. Fie-care națiune încă trăește astăzi cu zăvorul la ușa și cu revolverul încărcat, ca un om care nu se bizuie pe poliție. Europa să-și organizeze poliția și națiunile vor putea să fie ca oamenii cinstiți. Patriotismul de astăzi își va pierde caracterul certăreț și insociabil, și va câștiga prin a fi mai statornic, când va fi nevoie.

L. Havet.

Ideia de patrie este, în ochii mei, o idee esențială, care e departe de a-și fi trăit timpul. In loc de a privi patriotismul ca o superstiție învechită, care îngustează spiritul și inima omenească, îl consider ca unul din sentimentele cele mai înalte, unul din cele mai proprii a înobila sufletul și a înălța pe oameni de asupra intereselor efemere lor personalități.

Nu pot de cât să repet ceea ce am afirmat de atâtea ori în întruniri și în broșurile „Comitetului de Apărare și de Progres social“. A confunda patriotismul cu ura contra străinilor sau cu șovinismul, care nu este de cât o deformare grosolană, este a nu-l înțelege, este a-l înjosi și a-l denatura.

— „Tisza va face încercări de păciuire. Dacă aceste nu reușesc, Mercurul ori Joi va merge la Viena, ca să refereze Majestății Sale situația. Va convoca delegațiile cu începutul lui Februarie, ca cel puțin afacerile comune să nu intre în ex-lex. După asta va disolva Dieta. Disolvarea însă nu se va întâmpla de cât la începutul lui Martie.

Cam în sensul acesta, sună și comunicatele semificioase.

„Pol. Cor.“ zice, că Tisza are împuternicire dela Majestate, a folosi represaliile cele mai energice pentru frângerea obstrucției. Partidul îl va urma cu însuflețire și va saluta ce bucurie ori-ce măsuri capabile d-a repune pe obstrucțiști.

Față de amenințarea aceasta, poporul Kaas Ivor, care a stat mereu în serviciul obstrucției a făcut înaintea unui ziarist, următoarele declarații, semnificative pentru modul de apreciere a opoziției obstrucționiste:

— Cunoaștem amenințările lui Tisza Pista, dar nimeni nu se sperie de ele. Sunt și alți factori pe lume. Nu-l vor urma pe dânsul în toate, doar și până acum l-au împedat în executarea planurilor ce avé. Nu e destul a accentua amenințări vage, poștească spună și ceva pozitiv.

— Va disolva Dieta în ex-lex.

— O cred că asta ar face-o bucurios, dar despre disolvare nici vorbă nu poate fi, până ce delegația maghiară nu va vota budgetul comun.

— D'apoi revizuirea regulamentului?

— Și asta numai pe baza înțelegerii comune a partidelor, ar putea-o realiza, dar pentru așa ceva partidele nu sunt de căpătat. Dacă totuși ar încerca revizuirea fără consensul partidelor, cu asta ar mări ceata luptătorilor și ar întârzi obstrucția. — Violările prezidiale și până aci s'au dovedit neducătoare la scop și tot așa vor fi și d'aci încolo.

In ordinea caracterizării situației trebuie să facem amintire și de vestea care a făcut senzație în cercurile politice, că contele Khuen Héderváry a apărut din nou pe orizont. Fostul ministru președinte n'a călătorit în Egipt, cum vestiscră ziarele, ci săptămâna trecută a fost în Viena, unde Maestatea Sa i-a acordat o audiență.

Unii pretind să înlocuiască patriotismul cu cosmopolitismul; iubirea de patrie, prin iubirea de umanitate. Umanitatea, genul omenesc privit ca un tot, în felul „*Mareii Ființe*“ a lui Auguste Comte, — este de sigur un lucru mare, nobil, cu toate că-mi vine greu să-l privesc ca pe divinitate înaintea căreia pozitivisti ne îndeamnă să ne prosternăm. Umanitatea, e un lucru vag și nedeslușit; și pentru muritorii de rând, e prea îndepărtat. Aceasta seamănă mult cu un fel de entitate metafizică; de acea mă îndoiesc că internaționalismul va poseda vreodată virtutea patriotismului, că va putea să inspire mult timp același devotament.

Între iubirea de patrie și iubirea de umanitate, nu admit, de alt-fel, că este opoziție. Nu e obligat nimeni de a alege între ele. In ce mă privește, am conștiința că-mi pot iubi oatria fără a atinge umanitatea. Cu patriotismul s'a întâmplat ca și cu ori ce alt sentiment de origină instructiv și exclusiv; s'a putut înobila și purifica în mersul veacurilor până a deveni un sentiment de înaltă moralitate. Patriotismul adevărat, patriotismul modern cel puțin, nu constă în a vorbi răul altor popoare. Nu exclude nici respectul dreptului altuia, nici spiritul de justiție. Dinpotrivă, patriotul care știe să-și cumpănească sentimentele, acela care cugetă și meditează, recunoaște în sufletul său, că fie-care popor are dreptul și datoria de a-și iubi patria, după-cum însuși și-o iubește pe a sa. Patriotismul cumpănit și cugetat devine un sentiment de conștiință; în loc de a înăbuși în suflete noțiunea dreptului el este propriu a c desvolta, învederind-o tuturor.

Ziarul italian din Triest „Piccolo“ care de obicei are bune informațiuni, scrie despre rolul lui Khuen următoarele :

„In cercurile d'acel, cari stau în legături intime cu contele Khuen Hédervéry, vorbesc cu pozitivitate, că contele Tisza neputând învinge obstrucția, încă cu sfârșitul lunii acesteia, își va va da dimisia și Monarchul va însărcina din nou pe contele Hédervéry, cu formarea cabinetului. Ultima audiență a contelui Hédervéry stă în logică cu combinația aceasta. Contele care e maladiu, săptămâna asta a vroit să plece în Egipt, dar precum se vestește, a renunțat a pleca“.

Semioficios se mai vestește, că pe sfârșitul lunii Majestatea Sa va veni la Budapesta, ca și cu prezența sa să silească a respira norii negrii ai obstrucției.

Ministrul președinte Tisza

și

socialismul între Români.

Budapesta, 24 Ian.

Sâmbătă, ministrul președinte Tisza, răspunzând interpelării lui Visontai făcută încestiunea ordinațiunii ministeriale privitoare la restrângerea dreptului de întrunire, s'a ocupat de mișcările socialiste între Români, cari — zice — în timpul din urmă au luat un caracter atât de primejdios, încât, s'a văzut îndemnat a lua măsuri extraordinare în interesul ordinii și siguranței publice.

Nu putem a nu-i da încât-va dreptate, ministrului președinte căci în adevăr, satele noastre sunt pline cu agenți ovrei din Budapesta, cari ațită formal la resvrătire. Dar în acelaș timp dl Tisza n'a avut nici un cuvânt de zis la partea doua a cestiunii: că în cele mai multe locuri unde mișcările iau caracter acut, există cauze grave de nemulțumire, miserie administrative îndeosebi apar ca pricine nemijlocite. Din contra dl Tisza mistifică și aci, zicând că în aparițiunile acestea grave s'amestecă o acțiune în contra națiunii maghiare și a statului, crezând desigur că va face mai bun efect dacă dă afacerii un colorit naționalist.

Națiunile, ca și indivizii, trebuie să-și aplice marea maximă: „nu face altuia ceea-ce nu vrei ca altul să-ți facă ție“. Astfel sentimentul moral trebuie să pătrundă în relațiunile internaționale pentru a le purifica. Căci pacea între națiuni, ca și între indivizii, ca și între indivizii și cetățenii aceleiași țări, nu se poate întemeia decât pe respectul mutual al dreptului fie-căruia.

Concepțiunea unei societăți cosmopolite cuprinzând toate popoarele fără deosebire de naționalitate, nu e numai o chimera; este o utopie retrogradă, analoagă în fond cu vechiul vis al monarhiei universale pentru care s'a vărsat atâta sânge. A se suprima națiunile înseamnă să se mutilizeze omenirea. Problema nu stă în a le suprima sau a le contopi într'un tot nedeslușit; problema stă în a le apropia, și, dacă se poate, a le grupa în chip pacific în asociațiunii din ce în ce mai vaste, până când se vor prin a îmbrățișa globul întreg.

Dacă, conform visului pe care ni l'au lăsat atâtea spirite nobile, umanitatea va trebui organizată într-o zi într'un tot omogen și armonnic, aceasta nu va fi prin distrugerea națiunilor, — aceste mari și nemuritoare personalități ale istoriei, având fie-care geniul ei propriu — ci se va face, cu totul dimpotrivă, prin alianța lor și prin colaborarea lor rațională și conștientă.

Anatole Leroy Beaulieu.

Ministrul președinte a zis într'alte următoarele

„Trec acum, onorată Dietă, la împregiurările, cari au necesitat ordinațiunea mea (S'auzim! S'auzim!) Cunoaștem cu toții agitația pornită sub devise socialiste și firme socialiste, în acele părți ale țării, unde poporul de rind, stând pe un nivel mai coborât de cultură, este primitor de ori-ce agitațiunii (Aprobări) Agitațiunea aceasta n'a pornit din sinul clasei de muncitori cari se îndeletnicesc cu agricultura. O plantă străină e aceasta, care a fost dusă mai ales din Budapesta în mijlocul populațiunii agricole de către acela, cari n'au absolut la inima lor interesele și luptele clasei muncitorilor agricultori (Aprobări) ci, pentru cari agitațiunile acestea sunt isvor de câștig și existență. (Așa-i! Trăesc din agitații! Asta li-e pânea! Din astea beau șampaner). Cu toate că agitațiunile acestea și pe agitatoriile aceștia îi judec cu aceeași măsură a simpatiei pe care o observ la D-Voastră la toți, fărăosebire de partide, eu d'aci nu vreau se scot ca principiu general, ca regulă generală, că și acestor elemente, să nu le permitem libertatea întrunirilor (Aprobări generale) pentru-că sunt de părere, că cea mai radicală vindecare a relelor este, dacă, de netrebnicia acestor dogme, de cuprinsul gol și frivol al acestor agitații, de scopurile secundare ale agitatorilor, poporul se va convinge însuș (Aprobări în dreapta) Adevărat, că plătește didactru, bietul om până ce ajunge la aceste convingeri, că mulți fileri îi strâng acestea fără demnitate elemente, cari filerilor ar putea fi folosiți mai salutar (Așa-i! Așa-i! în dreapta) dar tot înzădar, totuși procesul normal al instituțiunilor libere, al vieții sociale este, că în măsură mai mare ori mai mică pe prețul propriilor daune să învețe fiecare, unde să caute adevăratele remedii (Așa-i! Așa-i! în dreapta). Acesta este punctul de vedere general pe care eu stau cu privire la judecarea acestei cestiunii. Inșă, în conștiința, responsabilității mele sunt silit a mă și abate dela punctul acesta de vedere principial, cu deosebire pentru acele ținuturi, unde pe deoparte gradul de cultură a poporului este mai jos pe de altăparte unde agitația socialistă ușor se poate întâlni cu anumite tendințe încontra națiunii și a statului (Așa-i! Așa-i! în dreapta) agravând primejdia așa, ca să nu mai poată fi apoi vorba numai de didactru pe care poporul să-l plătească în bani, ci unde bunuri cu mult mai prețioase ale poporului să poată fi puse în joc, pentru-că acțiunea a luat atari proporții, că pentru apărarea siguranței publice, restituirea ordinii publice, poate ajunge nevoia d'a folosi putere armată și arma, ear eu nici când n'aș putea lua responsabilitatea ca pentru salvarea unui punct de vedere teoretic să espun poporul sedus, ca prin folosirea armelor, prin stângerea de vieții, să fie adus la reson (Aprobări).

Aparițiunii îngrijitoare concrete de acestea s'au arătat în comitatele Arad, Timiș și Torontal, unde pretutindenea s'au întâlnit cu o acțiune împotriva națiunii și a statului atât în're români, cât mai ales între sârbi, și unde au apărut simptomele, turburării ordinii publice, atât de primejdioase, în contra tuturor acelor cari nu s'au asociat la aceste mișcări, tăciunării, amenințării în contra vieții, cu un cuvânt o perturbare așa de gravă a siguranței publice, care și pân'aci a necesitat concentrarea de miliție în comitatul Timișului în 3 comune, Torontal și Arad în câte o comună și sporirea conștientului de geandarmii pe acest teritor inficiat.

Acesta a fost motivul, pentru care am dat ordinațiunea.

Un proces celebru.

De mai multe zile, la Nyitra fruntașii slovaci, și îndeosebi Veszelovsky și avocatul Faynor, duc o luptă strâșnică împotriva procurorului de stat.

Procesul de presă intentat lui Veszelovsky este îndreptat adică împotriva *politicei Slovacilor*. Procuror și tribunal caută adevărat să demonstreze nu atât agitația ce ar fi săvârșit-o Veszelovsky, ci că atât el cât și tovarășii lui de luptă, îndeosebi cei dela banca „Tatra“ din T.-St.-Marton, sunt partizanii ai partidului național slovac, *hurbanisti*, cum le mai zice.

Ear că ce lucruri grozave vor hurbanisti, la ce crimă au îndemnat poporul, o spune, între alții, și notarul cercual Hencz János (în ședința dela 22 c.), care a zis :

„Efectul vorbirii lui Veszelovsky a fost mare. Poporul n'a mai vrut să știe de *domnia ungurescă*, ci zicea că începe *stăpânirea slovacă*. Cereau dela mine, ca notar, să fac actele slovaceste și zilnic Slovacii *refusau să primească actele ungurești*“.

Un alt notar, Klein Ferencz (ai cărui strămoși vor fi venit din Galiția) a zis :

„Dela vorbirea de program încoaci, poporul a devenit *îndrăzneț* și ofensa pe inteligenții (ori mai exact: *renegații*! N. R.) cari n'au votat cu Veszelovsky. Comuna Dojcs este cel mai periculos cuib panslav în cerc: *nu e într'insa un singur om care să se declare — Maghiar!*“

La tribunalul din Nyitra se consideră drept crimă a fi aderent al unui partid național nemaghiar; se considera agitare contra statului cererea ca slujbașii să facă actele în limba înțeleasă de popor (*cum prescrie legea dela 1868*); și mai presus de toate se consideră agitare contra neamului unguresc a nu te declara Maghiar, când D-zeu te-a făcut Slovac ori de alt neam.

Nu mai vorbim apoi de faptul, că martorii apărării unul câte unul au fost luat între focuri de procuror și president și au fost respinși dela jurământ pe cuvânt că — sunt *preocupați*, depun în favorul acuzatului, pe când martorii aduși de procuror au putut să țină adevărate filipice contra „uneltirilor“ panslave.

Auzi D-ta: să nu mai asculte poporul de notarii puși să-l fericească și să-l învețe — ideia, ci să asculte de *hurbanisti*, care-i învață să pretindă drepturile limbei sale materne.

Grave... „uneltiri“. Dar nici „justiția“ nu-i în Ungaria cu ochii închiși, ci să-i învețe minte pe „panslavi“.

Resvrătiri socialiste în comitatele Arad și Cianad.

— știri telefonice. —

Nu s'a potolit încă bine agitația ce a stăpânit o săptămână în Talpoș, și care drept urmare a avut ca o companie de soldați staționează și azi pe capul și cheltuelile comunei, și de odată din două locuri primim știri cari vestesc noi turburări a ordinii publice. Una e din *Semlac*, comitatul nostru, cealaltă din *Batania*, comitatul Cianad.

În Semlac, după-cum ni-se telefonează, agitația este în ajun d-a izbucni. De vreme mai îndelungată au pătruns între locuitorii din Semlac dogmele social-democrației, propovădute de ovrei din Budapesta, ele însă pân'aci n'au pricinuit nici un pericol. În vremea din urmă nemulțumirea creștea mereu și și-a ajuns culmea acum când autoritățile au denegat cererea comunei, d'a se parcela și da în arênda pământurile cari fac posesia fundațiunilor publice.

La asta s'a mai adăugat și un esces de zel al domnilor geandarmi, cari s'au crezut în drept a pătrunde în locuințele private ale oamenilor, ca să impedeze și spioneze sfătuirile lor tainice, confiscându-le cu o ocazie și banii ce adunaseră pe altarul sfintei social-democrației. Acestea au produs atâtea amărăciune între popor, încât s'au și luat măsuri pentru a sufoca la moment, eventualele disordine ce s'ar putea naște.

In Bătania, nemulțumirea socialiaștilor încă e pe cale să se manifesteze și prin fapte. Cauza nemulțumirii este opreliștea fibreiului *Hervay Kálmán*, care nu le-a concesionat o întrunire. Socialiștii au lipit acum pe strade placate în care *provoacă pe hingherii satului ca nu pe cânt ci pe domni să-i prinză și să le dea în cap*.

Procesul din Nyitra.

— Raport special —

Nyitra, 23 Ianuarie.

Desbaterea procesului deputatului *Veszelovszky*, a intrat în faze, cari încep a pasiiona spiritele. Intoleranța parțială a președintelui tribunalului și mai ales atitudinea provocatoare a procurorului, care sfidează și insultă chiar cele mai sfinte și gingașe sentimente naționale slovace, produc mare resens și amărăciune între Slovaci. Eri a existat temerea de mari demonstrații în contra tribunalului și s'au luat măsuri preventive pentru susținerea ordinii. Toți luptătorii Slovaci sunt sosiți aici. În sala tribunalului unde se intra cu bilete — Slovaci nu sunt lăsați. Martorii pe cari i-au prezentat apărarea n'au fost lăsați la jurământ. Intre apărător și procuror s'au petrecut scene violente.

Țeranul Constantin *Jurothy* a auzit vorbirea dar nu-și aduce aminte de cuprinsul ei. Candidatul a zis că stă pe baza programului național slovac. Despre legea naționalităților a zis, că va cere executarea ei.

Procurorul: N'a vorbit candidatul despre națiunea slovacă?

Martorul: Nu.

Procurorul. Fiindcă martorii acuzării i-au spus în față acuzatului că a agitat, rog ca martorul să nu se lase la jurământ.

Apărătorul: Tribunalul m'a îndrumat eri la ordine pe nedrept, pentru-că am luat la critică rolul neobișnuit de acuzator public al d-lui procuror. Îndrumarea aceasta la ordine ar fi nimerit mai bine adresa, dacă tribunalul o adresa d-lui procuror (Mișcare în șirele auditorului).

Președintele: Vă rog a nu vorbi de lucruri, ce nu se țin de obiect.

Apărătorul: Cere ca martorul să fie lăsat la jurământ.

Procurorul: Ține de caracteristic, că apărătorul cutează a critica procedura tribunalului și a președintelui. Sistemul asta caracterizează pe apărător. Din partea sa condamnă procedura aceasta.

Tribunalul eschide pe martor dela jurământ.

Economul *Sassak* a auzit că candidatul s'a declarat de aderent al partidului național slovac.

Nu-și aduce aminte de amănuntele vorbirii. Atâta însă știe, că n'a zis că judecătorii belesc poporul slovac.

Președintele: Cum a fost dispoziția după vorbire?

Martorul: Așa ca totdeauna. (Ilaritate) Am ajuns deja multe alegeri, dar dispoziția era tot aceeași (Ilaritate).

Președintele: Așa de toate zilele era aceasta dispoziție, încât oamenii au fost duși pe sus dela vorbirea program. (Ilaritate) Apoi ia'n spune, de ce partid te ții D-ta? De partidul popular?

Martorul: Nu, deputații din partidul popular sunt oameni, cari promet multe și nu fac nimic.

Președintele: Apoi de ce partid te ții?

Martorul: De partidul național slovac. (Mișcare în public).

Procurorul cere să se constate, că martorul este agentul băncii „panslave“ Tatra, care mijlocește împrumuturi ipotecare și e răspânditor de scrieri panslave.

Apărătorul protestează ca martorul să fie bănuț. Află de curios, că procurorul sistematic se năpustește asupra mijloacelor apărării și asupra sa ca apărător. Asta n'o poate decât un individ ca și cum e d. procuror.

Procurorul respinge cuvintele apărătorului și declară că nu primește lecții dela dânsul despre care martorul Varga János a fasonat sub jurământ, că pe dânsul (pe martor) a voit să-l capaciteze că voteze cu candidatul hurbanist.

Apărătorul cere scutul tribunalului în contra procurorului. Dacă'r fi om tinăr — zice — ar ști afla chipul, ca pe cale privată să-și ia satisfacție cavalerescă pentru atacurile procurorului, dar așa trebuie să se îndestulească, respingând în modul cel mai hotărât cuvintele procurorului.

Președintele declară că apărarea poate conta la sprijinul său, dacă va avea dreptate, dar tri-

bunalul nu poate permite și nici nu va permite insulte la adresa procurorului, care împlinește aici datorie legală față de acuzat și martori.

Apărătorul care să se ia la protocol că a cerut scutul tribunalului în contra procurorului.

Președintele: Va fi luat la protocol.

Tribunalul în urmă eschide pe martor dela jurământ.

Apărătorul insinuă recurs.

La desbaterea de după-amez, s'a luat interogatoriul lui *Ciril Kresszák*, directorul băncii Tatra, care l-a însoțit pe *Veszelovszky* în turneul său electoral. După dânsul *Veszelovszky* n'a spus la ce partid aparține. N'a observat agitație în cerc și candidatul n'a agitat.

Procurorul: E constatată cu sentință judecătorească, că din localitatea băncii ce stă sub conducerea D-Tale, au ieșit scrierile panslave agitatorice.

Martorul recunoaște, că și azi sunt scrieri de acelea la bancă, ele însă nu sunt de cât în sens bun — agitatorice.

Procurorul: Vorbit-a *Veszelovszky* despre Hurban?

Martorul: *Veszelovszky* a amintit că Hurban vestitul conducător a muncii.

Procurorul: Firește conducătorul poporului slovac?

Martorul tace.

Procurorul: Bucuratu-s'a poporul de candidat?

Martorul: S'a bucurat, pentru-că *Veszelovszky* este bun patriot slovac.

Procurorul: Așa dară nu patriot maghiar?

Martorul: Nu, cetățean ungar, dar patriot slovac. (Mișcare în public).

Cu asta s'a terminat desbaterea de după-amez. *Procurorul* și *apărătorul* vor vorbi luni.

Din străinătate.

Conflictul Ruso-Japonez. Marele ziar englez „*Times*“ primește următoarea informație: Spre răsărit dela lacul Baical (Siberia) se află cu totul 1013 ofițeri Ruși, cari comandă 174,000 de soldați. Aceasta oștire considerabilă are 266 tunuri. Dar afară de aceasta mai sunt în Siberia de ost și 2100 ofițeri cu 105,000 soldați pedestri și 140 escadroane de călăreți, cari conțin 220,000 oameni. Armata asta are 266 tunuri cu muniții, împărțite în 36 baterii. Cu totul va să zică armata Rusiei în Siberia cuprinde următoarele: 3113 ofițeri, 301,000 soldați de rînd (pedestri și călărași la olaltă) și 532 de tunuri.

Unul ziar englez: „*Daily Mail*“ i-se depeșează din Cifu (China): Pîn'acuma guvernul rusesc credea, că munițiile și proviziunile, cari sunt adunate și duse în magazii la Port-Arthur, vor fi de ajuns pentru susținerea oștirii în caz de războiu pe aproape 2 ani, dar acum a eșit la iveală, că nu sunt suficiente nici pe un an. Chiar și calitatea e proastă, așa că în caz de asediare Port-Arthur-ul d'abea va putea rezista 6 luni. — Mareșalul *Alexjev* a pedepsit pe toți ofițerii neglijenți aspru. În jurul lacului Baical stau la dispoziția guvernului Rus atâtea trenuri, câte sunt suficiente la transportarea a 100,000 de soldați.

Port-Arthur, 23 Ian.

Se telegrafiază din Söul, că *Japonezii* au transportat prin *Celmupo* tunuri, muniție și proviziuni. Intre locuitorii Corei domnește mare agitație. Se crede, că răscoala *Tonganciezilor* a fost și este atârnată din partea *Japonezilor*, cari caută prin aceasta pretext la amestecul lor în afacerile interne ale Coreei.

Londra, 23 Ianuarie.

Agenției „*Reuter*“ i-se anunță, că Japonia ar fi înștiințată prin o notă diplomatică pe guvernele Angliei, Statelor-Unite și Germaniei, că nu suferă nici un amestec în con-

flictul ei cu Rusia. Dar nota diplomatică mai adaugă că Japonia nici odată n'a fost ofenzivă față de Rusia, cerând tot-deauna minimumul pretenziunilor ei la Corea și Manciuria. Știrea debarcării *Japonezilor* în Corea încă nu e confirmată.

Deputat german alungat din Franța.

Paris, 23 Ianuarie. Ședința de astăzi a camerei Franceze a fost una din cele mai interesante. S'a discutat adică cestiunea deputatului din Alsacia (Germania), abatele *Delsor*, care a fost nu de mult somat să părăsească pământul Franciei, și pentru care s'a făcut interpelație. Deputații s'au prezentat în număr neobișnuit de mare, galeriile erau tixite. În loja diplomaților era și noul ambasador al Austro-Ungariei dela Paris, baronul *Khevenhüller*. Primii oratori au fost naționaliști, cari au zis, că prin alungarea lui *Delsor* guvernul a recunoscut starea legală a Alsaciei și Lorenei supt domnia Germană, și nimicind visurile Franței de a recuceri această frumoasă țară a deschis ranele d'abea închegate ale națiunii franceze. Eată amănuntele ședinței Camerei franceze:

Corrad del Esarts deputatul *Luneville* lui, dă alungării deputatului *Delsor* un caracter național; protestează ca pe Alsacieni să-i considere ca străini, apoi adaugă, că ofensa lui *Delsor* atinge pe toți Francezii din Alsacia.

Grosjean declară de asemenea că guvernul a făcut rău insultând pe alsacieni prin alungarea lui *Delsor* (Interruperi din stînga estremă). Apoi zice între aplaudările și aclamările centrului, că Francezii din Franța iubesc și țin la Francezii din Alsacia ca la buni frați și condamnă guvernul, pentru-că a lovit prin alungarea lui *Delsor* în iubirea de națiune.

Deputatul *Olivier* de asemenea consideră de greșală alungarea lui *Delsor* și protestează în contra ei, înfruntând aspru pe prim-ministrul *Combes*.

Tot-așa și reprezentantul orașului Nancy, deputatul *Luder*, declară, că nu poate aproba ideia, ca un Francez din Lorena, care a crescut în dragoste frățescă față de Franța, să fie luat drept străin și somat a părăsi țeara.

Atunci ia cuvîntul între atenția încordată a tuturor celor prezenți, ministrul președinte *Combes*. Atrage atenția partidului său, să nu se lase sedusă de manevra naționaliștilor, cari caută cu tot dinadinsul a strica concordia, ce domnește între socialiști. Naționaliștii folosesc de bine venită ocazia de-a lovi în guvern chestia alungării lui *Delsor*, ne-luând în vedere personagiul și scopul lui, ce l-a urmărit în vreme ce-a fost în Franța. *Delsor* e catolic. Nu e nici francez, nici neamț, ci — aderentul clericalismului și bun papist. Și pentru-că naționaliștii sunt cei mai buni și mai fideli servi ai Papei, nu pot lăsa cu una, cu două alungarea catolicului *Delsor*, nerăbunată. Noi înțelegem cu totul altceva sub patriotism, ear nu îngenunchierea Franței înaintea catolicismului, putând d'aia fi credincioasă tradițiunii naționale și păstrând dragostea între frați. Imprejurările însă pretind cele mai mari măsuri de apărare. De aceea *Combes* are de gând a preda toate precum s'au întîmplat, ne adăugînd nimic la cestiune. Zicînd aceste prim-ministrul *Combes*, cetește referirea vice-prefectului dela *Luneville*, care credea că *Delsor* vine acolo spre a face propagandă ideii clericale și după aceea declară, că îi pare rău, că prefectul din

Nancy nu s'a îndestulit cu amenințarea de alungare. Cât despre conținutul somărei de a părăsi țara, spune că s'a folosit forma obicinuită. În toate somărele de părăsire e scris *supus germanu*. E însă adevărat, că Ribot a subscris pe când era la putere un ordin, în care cuvântul german e subtras. De ce a insultat Ribot Lorena? (Mișcare, zgomot). După aceasta Combes dă cetire mai multor articole ale lui Delsor, în care atacă ve hement guvernul actual francez. Incheie apoi vorbirea atragând atenția majorității republicane-socialiste, ca să se apere contra reacțiunii naționaliștilor.

După vorbirea lui Combes s'a incins o dispută strașnică. Ribot atacă aspru pe Combes acuzându-l că a căutat în toate actele din arhivă spre a găsi un ordin de al lui, pe care însă el nu l'a folosit ca și Combes, în contra unei persoane politice, ci contra hoților și pungășilor și pe care nici nu el le-a combinat, ci agenții de poliție. Combes ar fi făcut mai bine, dacă ar fi încetat cu lupta ce o duce de vre-o câte-va săptămâni și nu ar mai fi adus pe tapet mai mult, de cât ceea-ce a declarat și el însuși, adică cum-că prefectul din Nancy a călcat hotarele legii și ordinele primite din partea guvernului. Cine se gândește să facă dintr'o cestiune, care atinge cele mai sfinte sentimente ale Franței, cestiune de cabinet? Poate nu voim a ne lăsa în indoi, relativ la simpatiile noastre față de Alsacia și Lorena? Nu știe oare guvernul Combes, că alungarea din Franța alui Delsor a cauzat mari nemulțumiri în întreaga țară și toată opiniunea publică condamnă procedura guvernului? Sigur, că purtarea aceasta nedeamnă a guvernului nu va aduce Franței nici o glorie, ci cel mult va deștepta antipatia Lorenei în contra republicanilor. Incheie în fine protestând în contra spuselor lui Combes, care consideră pe naționaliștii de servitori ai Papet, și trimite fraților din Alsacia și Lorena saluturile naționaliștilor, asigurându-i de nestrămutata simpatie a Franței față de ei. (Viț aprobări și aclamări în centru.)

Deputatul Hubard zice după aceea, că n'ar fi fost nici un pericol, dacă l'ar fi lăsat guvernul pe Delsor să țină adunare în Nancy.

Sarrien propune în numele republicanilor, ca incidentului să nu nu i-se dea mai mare însemnătate de cât merită și să se treacă la ordinea zilei. Se începe votarea. Camera primește cu 295 voturi contra 243 propunerea lui Sarrien, ceea-ce însemnează aprobarea spuselor lui Combes și învingerea partidului lui, a republicanilor.

Paris. 23 Ianuarie. Agenția «Havas» anunță: O grupă de 300 persoane, între care mai mulți preoți, a lizei naționale s'a adunat înaintea statuei Strassbourgului de pe piața Concorde și a început să demonstreze strigând: «Trăiască Elsas! Trăiască Franța!» Grupa s'a mărit la vre-o două mii de oameni și a voit să meargă spre a demonstra înaintea Camerei, dar poliția a împrăștiat-o. Într'aceasta demonstrații din nou strigau: «Trăiască Alsacia!» Mulți demonstrații republicanii răspundeau cu strigăte de: «Pe-reat!» Seara s'au renoit demonstrațiile, dar nu s'a întâmplat nici un incident. Poliția a deținut vre-o 60 de persoane, din cauza că s'au opus somărei de a nu mai demonstra.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 12/25 Ianuarie 1904

— Știri personale. P. S. Sa Episcopul I. I. Papp al Aradului a făcut Sâmbătă o vizită la Birchiș, dlul I. Al. Mocsonyi.

— Noul fișpan al comitatului Unedoarei. Se știe că zilele trecute a murit contele Baresay Kálmán, fișpanul comitatului Unedoarei în locul lui a fost numit Mara László, vice-ișpan.

— Romanul prințului Carol Ferdinand. Se scrie din Viena: Principii de coroană Francisc Ferdinand și Otto fac tot posibilul spre a abate pe principele Carol Ferdinand de a lua de soție pe Berta Zuber, dar toate în zadar. Prințul Carol Ferdinand a declarat, că se va ținea de cuvântul dar Bertei Zuber și o va lua de soție. S'au făcut din nou încercări spre a împedeca căsătoria prințului cu Berta Zuber, dar el a rămas nestrămutat pe lângă declarația sa. Berta Zuber s'a dus, după dorința lui Carol Ferdinand, la Drezda. Se crede, că cununia se va ținea în Drezda în 13 Februarie. Părechea princiară a hotărât să sufere toate urmările faptei sale, dar dacă împăratul Francisc Iosif își va da concesiia la căsătorie, prințul o va lua pe Berta Zuber în căsătorie morganatică și va ruga pe împăratul, să dea nevetei sale titlul și rangul de *baronesă* Rottenstein.

— Fidanțare. Dl Nicolau Dudinski, oficiant la perceptoratul de dare din Téeső, s'a fidanțat cu dsoara Gabriela Nyély dela Santaiul mare, fiica preotului de acolo.

— Biblioteca „Academiei Române“. Mișcarea în anul 1903. I. Consultarea. A. Cărți tipărite. 1. Cerute cu buletine. Cetitori 7302. Volume 27491. 2. Imprumutate acasă. Cetitori 51. Volume 654. Total; Cetitori 7353. Volume 28142. Afătoare în sala de lucru: Cărți (suma medie). Volume 1680. Reviste române. Volume 30 străine 123. B. Manuscripte și documente. Manuscripte. Cetitori 887. Volume 2479. Documente. Cetitori 301. Volume 16251. Cărți vechi românești (1508 până 1830). Cetitori 87. Volume 644. II. Sporirea Primite. 1. Conform legii dela 1 Aprilie 1885. Volume și broșuri 2021. Numere de Reviste române 2128. Atlase și cărți 21. Foi volante 1282. 2. În dar sau în schimb. Volume și broșuri 1397. Numere de Reviste române 244. Numere de Reviste străine 380. Atlase și cărți 17. Stampe și portrete 6. Volume mscr. 944. Documente 1008. Fotografii 14. Foi volante 25. Peceți 38. 3. Cumpărate. Volume și broșuri 775. Numere de Reviste străine 1055. Atlase și cărți 128. Stampe și portrete 36. Volume mscr. 127. Documente 878. Fotografii 24. Albumuri 1. Foi volante 82. Peceți 1. Total: Volume și broșuri 4183. Numere de Reviste române 2372. Numere de Reviste străine 1435. Atlase și cărți 166. Stampe și portrete 42. Volume mscr. 1071. Documente 1886. Fotografii 38. Albumuri 1. Foi volante 1389. Peceți 39.

— Rămășițele vaporului „Petőfi“. Se vestește din Triest, că „Il Picoło“ a primit o telegramă din Port-Said, după care un vapor englez în drumul spre Port-Said, între Malta și Creta a dat de rămășițele unui vapor, în care au recunoscut vaporul dispărut „Petőfi“.

Vaporul sfărmat era gol, se vede că povara cu care fusese încărcat, s'a scufundat, nu s'au găsit nici cadavre. După ziarul din Triest, personalul vaporului englez a constatat că „Petőfi“ a fost prea încărcat și în urma acesteia li s'au despicat coastele. După toate aparențele catastrofa s'a petrecut repede, așa că nimeni din personalul vaporului n'a putut scăpa cu viață.

— Romanul călugăriței. Într'un spital din Viena, întâmplarea ear a țesut un suget de roman, a cărui erou este un tiner inginer. An, cam pe vremea asta, s'a întâmplat că inginerul, în urma unei explozii a suferit contuziunii grave la cap, încât într'o stare care aproape nu mai lăsa speranțe, a fost transportat în spital.

Săptămâni întregi capul li era așa legat încât n'a putut vedea nimic; când în fine i-s'au luat legăturile de pe cap și prima oară și-a aruncat privirea în jur de sine, a zărit o călugăriță lângă sine. Cum a privit-o însă deodată s'a cutremurat.

— Sophie! — șopti încet.

Călugărița și-a plecat capul și încet răspuse: — Eu sunt sora Imaculata, Sofie a murit pentru lume.

Inginerul însă nu s'a îndestulit cu atata; el recunoscuse în hainele de călugăriță ființa, pe care odată a iubit-o dar pe care a părăsit-o pentru alta. Și eată soartea, a trimis-o tocmai pe dinsa, ca să-l grigească.

Înainte cu câteva zile inginerul a părăsit spitalul și cu dlnsul împreună și călugărița, o fată din familie bună, pe care disperarea o duse în lăcașul abzicerii de cele lumești. Îndrăgostiții pe care soartea i-a întâlnit, se vor căsători acum.

— Tricoul. În cariera artistei joacă un mare rol „tricoul“ și foarte multe „talente“ așa au ajuns pe aripele fimei că au avut prilej a se arăta odată în tricou. Dacă însă din întâmplare să și rupe tricoul, asta înseamnă succes senzațional. Tricourile rupte au lăsat multe epizoade în istoria artelor, însă toate cele de până-aci sunt întrecute de cazul întâmplat deunăzi într'un teatru din Bruxela.

O scrisoare din Bruxela povestește, că într'un teatru de a doua mână de acolo se reprezenta pe scenă o piesă în care trebuia să se și danseze. Senzația principală se concentra în dansul d-soarei Lucie Norah, dans care de altfel și în sine este turburător de minți. Deodată în toiul dansului, s'observă mișcare nervoasă în șirele publicului. Bărbații se ridicau în picioare și fixau cu gukerele... S'a rupt tricoul artistei, dar ea neobservând aceasta, a continuat a dansa.

— Scandal! — strigară vre-o două voci.

— Părăsește scena — repetară altele.

Însă însuflețirea generală aplauda și — privea. Regisorul observase într'astea și el lapsus-ul, a lăsat cortina și zece minute s'a sistat reprezentarea, până ce artista a luat alt tricou.

— Ce au pățit niște Unguri în America. Cablul submarin aduce din New-York știrea, că într'o sală de bal din Reasley s'a întâmplat explozie, a cărei victime sunt 24 oameni, toți Unguri. Afară de aceasta sunt o mulțime de răniți. Eată amănuntele acestei întâmplări: Mai mult de o sută de Unguri s'au adunat în sala de bal a hotelului Galajda din Reasley la balul dat de clubul „Szent József“. Sala era de tot umplută. Proprietarul Galajda s'a dus dimineață în pivnița de sub sala de bal spre a inspecta aparatele de încălzit. Pe când era în pivnița, s'a întâmplat explozia. Mulți dintre cei-ce erau în sală, au fost aruncați pe fereastre afară, de puterea exploziei. Mulți erau oribil mutilați. S'au adus numai decât medicii din comuna vecină, Perth—Aboy, și s'a început scoaterea de supt ruine a cadavrelor. S'aturl era plin de răniți; era — transformat într'un adevărat spital. Proprietarul Galajda a fost și el rănit grav, dar a putut încă da deslușiri în privința cauzei. El zice că nu-î imposibil, ca cine-va să fi aruncat în aer cu dinamită hotelul. Mulți dintre acei, cari au scăpat, au mărturisit, că au văzut mai multe persoane suspecte pe lângă hotel. În ziua întâmplării au murit deja 24 oameni. Poliția a pornit cercetarea.

— Vin alegerile. Acum nu mai încapă nici o indoi: alegerile sunt în prag. Presemne cari nu se desmint, vestise apropiata lor venire. Zi de zi se sporesc, conții, baronii, nemeșii în semn de recunoaștere a „meritelor câștigate pe teren public.“ Foaia oficială de erfi încă publică un asemenea decret Un Ovreiu din Arad cu numele Vajda Lajos și-a câștigat „merite pe teren economic și cultural“ încât astea l-au îndemnat pe dl Tisza să-i exopereze dela Majestatea Sa nemeșugul. Jupânul d'aci se va numi „Măria Sa Vajda de Kunagota“. Avisăm candidații să plece în cercuri.

— Femeie frumoasă în politică. Ziarul „Tems“ scrie mai multe amănunte interesante din viața contesei Castiglione, care a murit acum vre-o doi ani. Vestita și frumoasa contesă a fost cu mai multe capete încoronate în prietinie și păstra în biourile sale scrisorile secrete ale multor diplomați. Aceste scrisori conțineau multe secrete politice și după moartea frumoasei contese ambasadorul italian din Paris a primit îndrumare să arză toate scrisorile acele. Dar cu toate acestea, scriitorul francez Lolie a găsit destul material pentru a putea descrie amănunțit rolul ce l-a avut vestita contesă în politică.

Deja ca fată de 16 ani s'a făcut vestită din cauza frumuseții sale rare și a inteligenței sale extraordinare. A și avut mulți pețitori, dar ea nu a voit să se mărite, până în fine mamă-sa marchiza Oldvini, a silit-o să se căsătorească cu contele Castiglione; dar căsătoria n'a fost

fericită, căci soții se certau într'una, din care ceară a profitat mai ales marele amator de femei, regele Victor Emanuel II. Conte de Cavour, marele diplomat al veacului, care era în legătură de rudenie cu familia de Castiglione, a observat însă în contesă nu frumusețea, ci inteligența rară, ceea-ce l-a adus la ideea, ca să folosească pe fătarnica, inteligentă și frumoasă contesă pentru scopuri politice. La indemnul lui Cavour contesa Castiglione plecă la Paris, cu toate, că regele Victor Emanuel II. a făcut multe obiecțiuni contra acestei călătorii.

Sosirea frumoasei contese la Tuilleries a produs mare senzație și în curând ea avea o droaie de curtezani, între cari era și însuși împăratul Napoleon III. Mulți îi cereau fotografia, mulți ziceau, că în toată Europa nu este mai frumoasă damă decât ea. Pe o fotografie, care acum e în posesiunea baronului Paul de Cassagnac, contesa scris: „Prin nașterea mea sunt egală celorlalte contese, prin frumusețea-mi le întunec, iar prin inteligența-mi le judec pe toate“!

Cele mai mari victorii le-a secerat însă contesa la balurile de curte, mai ales la cele mascate. În toaletă era foarte curagioasă și extravagantă. Când a sosit la Paris, primul drum i-a fost la ministerul de externe. Știa și vorbea aproape toate limbile Europei și sta în corespondență cu cei mai mari domnitori ai lumii. Se vorbește, că a jucat mare rol la venirea Papei la Roma. Se știe, că Victor Emanuel pe ea a trimis-o la Pius IX. Afară de aceasta ei se atribuie, că împăratul Napoleon III a ajutat planul lui Cavour de a uni Italia. În ultimii ani ai vieții sale furtunoase a muștrăto conștiința. A declarat la mai multe, că împărăteasa Eugenia, soția lui Napoleon, era fără cauză întemeiată jeloasă și invidioasă față de ea. Dar cunoscuții contesei spun contrarul.

— **Cavalerul.** Roda-Roda, escelentul scriitor satiric de origine croat, Alexandru Roda, locotenent în rezervă în regimentul 38 de infanterie din Esec, sub titlul de „Regină de vară“, a publicat un roman în care între alții joacă rol și un căpitan din armata sârbă. Un căpitan din armata sârbă s'a recunoscut pe sine în căpitanul din roman, s'a simțit ofensat prin ceea-ce se scrie despre el și l-a provocat pe autorul. Roda-Roda n'a primit provocarea, sub motivul că dela asasinarea regelui Alexandru și a reginei Draga, oficerii sârbi nu mai sunt apți de a duela. Căpitanul sârb l'a denunțat pe Roda la ministerul de război și la comanda militară; autoritățile militare însă au hotărât că Roda nu e dator să dea satisfacție oficerului sârb.

— **Sedință publică,** va ținea, Societatea de lectură „Ioan Popariu“ în casa cea mare a hotelului „Pomul verde“ din Caransebeș Duminecă în 18/31. Ianuarie a. c. cu următorul program:

1. „Vieța Țiganilor“ de Schumann, esec. de corul societății.
2. „George Coșbuc“ disertațiune de Ion M. Surlașiu, cl. c. II.
3. „Souvenir de Mehadia“ aranj. de A. Seguens, esec. de orchestra soc.
4. „Vlad Tepeș și Stejarul“ poezie de V. Alexandri, predată de Pavel Majdescu, cl. c. I.
5. „Balada“ pentru violină cu acompaniament de pian, de C. Porumbescu, esec. de Ion Andreescu, cl. c. III.
6. „Țiganul la vînat“ anecdotă de Em. Suciu, predată de G. Secoșan, pedagog. c. III.
7. „Codrule codruțule“ — poezie de de M. Eminescu, muzică de A. Sequens, esec. de corul societății.
8. „Marșul Român“ de * * esec. de orchestra societății. După producțiune urmează joc.

Prețul de intrare de persoană 1 cor. 20 fil., de familie (3 membri) 3 coroane.

Ofertele marinimoase, în favorul fondului pentru ajutorarea elevilor bolnavi, se vor cuita pe cale ziaristică.

— **Necrolog.** În dimineața anului nou 1904 st. v. la 4 ore, moartea nemiloasă earăși și-a arătat puterea, stingînd viața unui copil drăgălaș și nevinovat în vîrstă de 4 ani, Septimiu Sârb, fiul Prea On. domn Gerasim Sârb, protopresbiter în Belint.

Inmormîntarea s'a făcut Sâmbătă în 3-lea Ianuarie v. la 11 ore a. m. prin M. On. domn Lucian Șepeșan, paroch în Chișeteu, asistat de preoții Romul Secoșan, paroch în Ictar, Iosif Lazarescu, paroch în Gruiu, Vasile Crașovan, paroch în Babșa,

Andronic Maghieriu, paroch în Ohaba-forgaciu și Georgiu Babrie, paroch în Belint; apoi învățătorii N. Tochera, inv. în Șuștra, Baran, inv. în Babșa precum și învățătorii din loc Constantin Pava și Baderca și în prezența unui public numeros și ales. Răspunsurile au fost cîntate de învățătorii asistenți și de cîntăreții din loc.

Pe reposatul 'l deplâng jalnicii săi părinți apoi frații: Ioan, Veturia și Ovidiu.

Fie-i țărina ușoară și memoria în vecei neuitată. Jalnicilor părinți trimitem condoleanțe.

— **Mulțumită publică.** Cu ocaziunea concertului ținut în Ghilad în 6 Ianuarie 1904 v. au binevoit a suprasolvi următorii Domni: Dl George Breban mare propr. 20 cor. P. On. D. Ion Pinciu protopop 4 cor. Dl. Mersztorf Matyas not. com. 3 cor. Ion Gruescu învățătoriu, Nicolae Uson econom, Costa Diminescu, câte 2 cor. Iosif Magda 1 cor. și 80 fil. Kuhn Péter 1 cor. și 50 fil. Simeon Bugariu 1 cor. 20 fil. Simeon Popoviciu, Aureliu Drăgan, paroch, George Munteanu, preot, Tima Albu econom Ion Lăpădat, econom câte 1 cor. Krasztl Mihály vice-notar, Véghe N. profesor, Geanone Hugo, Kuhn Iohan econom, Kelemen Lajos câte 25 fil. Petru Magiar econom 10 Rugăm M. St. Domni suprasolvitori să binevoiască a primi și pe această cale călduroasele noastre mulțumite. Ghilad, în 9 Ianuarie 1904 Iosif Badescu, învățător.

— **Durere de stomac, Sgârçiuri de stomac, catar greu de stomac,** la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de apetit, mijloc sigur. *Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun, purgativ fără dureri,* este tea întăritoare de stomac „**Centauria**“ a farmacistului *Kossuth.*

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. —

• În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, *pastilele de pept > Senega.* Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la „*Maria Fecioară*“ a farmacistului *Kössuth Pál,* Arad, piața Boros-Béni Nr. 115.

Economie.

Chestiuni de dare.

Printre diferitele chestiuni de natură socială-politică, cari agitează de multă vreme spiritele cercurilor interesate, sunt și unele chestiuni de dare, și între acestea mai ales chestiunea liberării de dare a minimumului necesar pentru existență, chestiunea dării progresive și a încasării dărilor indirecte.

Chestiunile de dare interesează, mai mult sau mai puțin, pe tot omul, căci astăzi darea e generală, fiecare cetățean trebuie să contribuie pentru acoperirea cheltuelilor statului.

A fost un timp, când plătea dare numai acela, care voia, când darea se privia mai mult ca un fel de cinste, decât ca obligămînt. După aceea a venit alt timp, în care se ridica dare după volnicie, se lua de unde se găsea, dela unii prea mult, dela alții de loc, fără resoane de dreptate și de economie națională.

Această stare de lucruri a durat până atunci, când economiștii, fisiocrații și A. Smith, au demonstrat, că dările peste măsură și nedrepte sunt periculoase pentru economia națională, pe care trebuie să se bazeze șforta și bogăția regimului. După aceea s'a lătit convingerea, că darea trebuie să fie dreaptă și economică, și pe baza aceasta s'a stabilit ca principii:

1) darea să fie generală, să plătească toți cetățenii darea, căci statul este pentru toți, toți au foloase din existența lui;

2) darea să fie împărțită în măsură dreaptă, așa ca fie-care să plătească numai atîta cât este în dreptul, ca să plătească.

Ambele principii s'au adoptat din partea tuturor, dar când a venit vorba ca să se statorească măsura cea dreaptă, după care să se pună dare pe cetățeni, bărbații de știință competenți, s'au divizat în două părți după cum erau divizați și în privința originii statului și a resonului existenței sale. În privința aceasta existau două păreri prezentate prin două teorii, teoria contractuală, numită și atomistică, după care statul își are originea în învoirea contractuală a cetățenilor și este de natura unei societăți întemeiate în mod reflectat, și teoria organică, după care statul s'a născut de sine, își are originea în necesitatea naturală de a fi.

În conformitate în aceste două teorii s'au format la timpul său două concepțiuni, două metode, pentru măsurarea dării, una basată pe teoria contractuală și alta pe cea organică.

(Va urma).

POȘTA REDACȚIEI.

Z. în Caransebeș. Am luat cunoștință despre lipsa de predicatori. Asemenea afacere o poate îndrepta însă numai episcopul D.-V. ori vicarul său, ceea-ce credem că se va face, dacă li se va atrage atenția. Cât despre lipsa preoților din jur dela petrecerea de Sîn Vasii, pentru asta n'avem drept să-i acuzăm. Vor fi fost ocupați și oboșiți de cele oficioase.

Un creștin, Ghiroc. Pentru a ne ocupa de „isprăvile preotului“ d-voastră, n'avem loc. Dacă a făcut ucele lucruri, este consistor, acolo să se lecuiască! Să ocupăm coloanele ziarului cu treburi de acestea, nu se poate. Pe cale particulară vom face însă cunoscut P. S. Sale Episcopului.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Mare economie de bani. — Magazin cu totul nou.

Telefon Nr. 536.

Recomand cărbune cu flacăra bună, care arde cenușă, 100 chlgr. I. cărbuni (negri) de Körösvölgy 2 cor. 6. fil. 100 chlgr. II. cărbuni (bruni) de Körösvölgy 2 cor. 4 fil. 100 chlgr. I. cărbuni mărunți de Körösvölgy, pentru fabrici eventual pentru amestec pentru faurii 2 cor. 20 fil.

La 1000 chlgr cu 20 fil. mai ieftin. La cumpărări cu vagonul prețuri speciale 100 chlgr cărbune de stejar transportat în saci 4 Cor. 20 fil.

200 chlgr. cărbune de stejar, în pachete, comersanților 5 Cor. 80 fil.

100 chlgr. lemne de stejar, firezate, eventual tăiate transportate la casă 1 Cor. 80 fil. Transportat la locuința 50 chlgr. în saci. Pentru transportare cer jumătate de zi. Magazinul de cărbuni Körösvölgyi.

Nrul telefonului 535.

Strada Halász Nr. 28

Nr. 104

4-25

Editor și redactor responsabil: Ioan Bussu-Șirlianu.

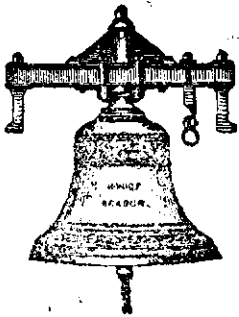
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mult ant și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, care au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiasi clopot tare și cu sunet adânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se elătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis

7 11—25

Telefon pentru comitat și oraș 471.

Pravalia nouă!

Următorul D-nei Véd. I. Sütö

E. URBAN

prăvălie și magazin de sticlă, porțelan, lampe și rame de tablouri.

67 15—

ARAD,

Piața Libertății (Szabadság tér 20). Casa contelui Nádasdy, colțul străzii Forray.

Pe lângă prețuri mderate se află de vinzare vase de porțelan, pentru cafea, ceai; vase de lavoir, obiecte de gală din majolika, lampe de masă și pendante, tot felul de obiecte de sticlă, obiecte de cristal, colorate șcl.

Petrol de cristal, litru 20 cr. (40 fl.).

Pravalia noua!

Telefon (pentru oraș și comitat) Nr. 387

BRAUN N. A.

deposit de culori.

Arad, piața Boros-Béni Nr. 10.

Mare deposit de firmis, culori de ulei fabricat propriu, culori pentru vopsirea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a. toate de prima calitate.

— Comande din provincă se 1084 85— efeptuiesc prompt și solid —
— Pachetarea gratuit. —

Diplomă de argint 1885. Budapesta.

Cel mai efin isvor de cumpărare din Arad.

Juvaericale,

bucăți de aur și argint (frânte)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile cele mai scumpe, sau le schimbă cu alte obiecte.

1006 107—

Deutsch Izidor,

ciasornicar și juvaerģiu
Arad, strada Templom.

— Telefon n-rul 438. —

DESCRIDERE DE PRĂVĂLIE.

Avem onoare a atrage atenția binevoitoare a damelor din loc și provincie la

atelierul de modă pentru dame ce-am deschis tocmai acum și am provăzut conform recerînțelor moderne, în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 7.

unde confecționăm, după facon modern, jachete, mantale de călătorit, haine pentru casă și stradă precum și tot felul de haine pentru copii, frumos și pe lângă prețuri foarte avantajoase.

Rugându-ne pentru sprijinul prea st. dame, semnăm cu deos. stimă

Kaiser Ferencz S' soțul,
croitorii de da

1055 26—30

Hotel „VAS“

cafenea, restaurant și berărie.

Arad, strada Deák Ferencz.

Locul de întâlnire al inteligenței române din loc și din provincie, unde se găsește cu prețel cel mai avantajos mîncări de casă, vin excelent și bere Dreher. Un prânz de 3 pelse 1 coroană.

Oaspeților dela hotel le stă la dispoziție, pentru ori-ce tren care sosese sau pleacă, omnibus sau trăsurd.

Prețul camerelor este, dela 1 cor. 60 fl. în sus.

Curățenie exemplară, pe lângă asigurarea unui serviciu ireproșabil.

Roagă prețiosul sprigin.

Cu deosebită stimă

Veduva Duffner József.

Nou atelier pentru fabricare de roți și trăsuri!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din loc și din provincă, că în

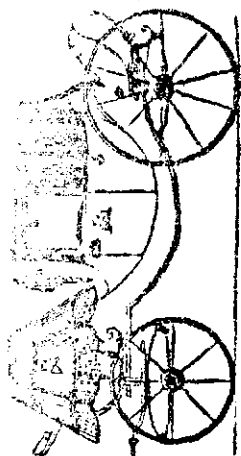
Arad, strada Kossuth n-rul 18

am deschis un

atelier pentru fabricare de roți și trăsuri

corespunzătoare racteriatelor moderne.

Indecelose în acest atelier toate lucrările și reparaturile corășpurzătoare solide și prompt, pe lângă prețuri avantajoase. Provoacădu-mă la faptul că numai la fabricul de mîna I. am lucrat, sunt în poziția de a putea satisface pe deplin m. on. public, pentru al cărui sprigin mă rog.

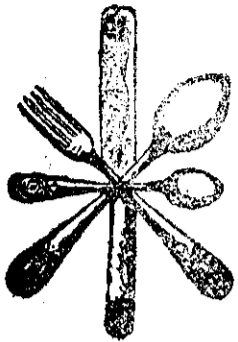

Cu deos. stimă

1068 16—30

Kiss Odön, fabricant de roți și trăsuri.

de economie
CASNICA.

In prețuri uimi-
tor de ieftine re-
spândesc în toate
părțile din maga-
zinul meu prea
încărcat

61 7-12

obiectele mele de argint mexico
de renume universal prin eselența lor,
și anume:

- 6 buc. cuțite de masă argint mexico
- 6 „ furculițe „ „ „
- 6 „ lingure „ „ „
- 12 „ lingurițe „ „ „
- 6 „ cuțite de dessert „ „ „
- 6 „ furculițe de dessert „ „ „
- 1 „ lingură mare de supă „ „ „
- 1 „ lingură „ de lapte „ „ „
- 2 „ sfeșnice elegante de masă pen-
tru salon

46 BUC. la oală
numai 6 FL. 50 CRUCERI.

Fiecare cumpărător primește pe
lângă acestea drept remunerație pe
lângă garanția un cântar casnic pen-
tru greutate de 12½ chilo — gratuit.
Argintul de mexico este un metal alb
pentru acărul durabilitate primește
asupra mea garanția pentru 25 ani.
Se trimite în urma trimiterii banilor
ori la cerere prin rambursă din ma-
gazinul din Europa.

Casa centrală de circulație Denkes
József, Budapesta VII. Hernád 54.

SFETNIC JURIDIC

(Auto-advocat) carte folositoare
pentru ori cine, pentru-oă cu ajutorul
ei afacerile sale de caracter juridic
și judecătorec, fără spese și fără ad-
vocat singur și le poate apăra. Mai
de 30 de feluri de legi, îndosebi legi,
de contribuție, căsătorie, legea comer-
cială, lege despre pregătirile industria-
șilor, lege industrială, lege despre in-
truniri publice, noua lege despre emi-
grări și despre pașapoarte. Se poate
comanda pentru 4 coroane la Casa
centrală de comerț. I. Denker (Den-
ker József központi áruház) Budapesta,
VII, strada Hernád Nr. 54.

Pentru 5 cor.

trimite 4½ chilo (vre-o 50 buc.) — pu-
țin deteriorat

sapun de lux

extra-ordinar de fin
de roze, de lapte, de liliie, de rezeda
jazmin, violele. Se trimite trimițându-se
banii înainte ori la cerere cu rambursă

I. Denker str. Hernád 54.

**Carte de afaceri
pentru industriași!**

(Ipavosok üzleti könyve) sub acest
titlu a apărut o carte folositoare.
Nu e op seria, ei registru coră
spunzăr scopurilor meseriașu-
lui. Coloanele se explică ele pe
sine și prin urmare fie-care in-
dustriaș, dacă nici n'a învățat
comtabilitatea, o poate uzer in-
trebuința.

Cartea conține 3 feluri de
registre, comande, muncă pre-
dată calfelor și sbeceala perso-
nalului, unifică deci în sine tot
ceea ce pentru meseriaș e nevoe
să poarte în evidență. Se poate
comanda prin asemnat, legată,
în preț de 4 cor.

Casa centrală de comerț
Denker József Budapesta,
VII, Hernád Nr. 54.

10250 kv. sz.

1903.

Arverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Ká-
dár Lajosra végrehajthatónak Muntyán Ju-
anné végrehajtást szenvedő elleni 35 ko-
rona 80 fillér tők.követelés és járuléka-
i iránti végrehajtási ügyében az aradi kir.
törvényszék területén lévő Kurtics köz-
ségben fkvó kurticsi 294 számú telek-
könyvben A X. 2 sor 338. h. r. sz. a.
foglalt ingatlanra az árverés 1000 korona
esennel megállapított kikiáltási árban el-
rendelte és hogy a fentebb megjelölt in-
gatlan az 1904. évi február hó 24 napján
d. e. 10 órakor a Kurtics községében
megtartandó nyilvános árverésen a kiki-
áltási áron alul is eladatni fog.

Arverezni szándékozők tartoznak az
ingatlan becsárának 10 százalékat vagyis
80 koronát készpénzben vagy az 1881:
LX. t. cz. 42. § ában jelzett árfolyammal
számított es az 1881. évi november hó
1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8
§-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban
a kiküldött kezéhez letenni, avagy az
1881: LX. t. cz. 170 § a értelmébea a
bánatpénznek a bíróságnál előleges elhe-
lyezéséről kiállított szabályszerű elismer-
vényt átvezőltatni.

Kelt Aradon, 1903. évi decz. 20 án.
a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Zubor,

108 1-1

kir. tszéki bíró.

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea
mai de lux. — Comandele din loc și pro-
vință se efectuec prompt și punctual. —
Lucru bun și solid! Prețuri moderate!

Serviciu punctual! 1045 67—

CROITOR ROMÂN.

In atenția publicului

bărbătesc.

Paltoane p. bărbați

potrivite anotimpurilor, pregătesc
din cele mai moderne stoffe
indigene și străine, după croi-
tură de șic pe

lângă prețuri avantajoase.

Rugându-mă pentru spriginul
M. On. Public semnez cu deo-
sebită stimă 31 17-25

NICOLAU IOSIF

croitor bărbătesc.

ARAD, Piața Tököly.
In localt. cafeneloi de odinioară alui Huzó.

Industrie locală!

Serviciu escelent!

ALBRECHT ÁGOSTON

(mai înainte Cseh Katalin)

din luna Maiu 1903 în

ARAD,

Strada Salacz

(Casa Lőes).

Recomandă în atențiunea mult
on. public marele său

magazin de mănuși pentru băr-
bați, dame și copii

fabricat propriu, brăne, legături de
stomac, suspensorii, șarșafuri de
piele, irigatore și pânze de gumă,
precum toate câte se țin de bransa
asta, pe lângă prețuri estine. — Asor-
timent uriaș. 1058 41-50

Am onoare a aduce la cunoștința
onor. public de dame, că am intrat
ca părtașe în atelierul de croitorie de
dame „Vuk Lukreția” atât de bine
cunoscut și apreciat în Arad.

Cu destinsă stimă:

Croina Beck.

51 9-10

Prea stimatelor Doamne!

In urma experințelor și a iscus-ur
ței câștigate în primele ateliere de
croitorie din Viena și Budapesta firma
noastră este în plăcută poziție a putea
primi ori ce fel de lucrare în bransa
aceasta și precum pân'aci, așa și în
viitor să răspundă celor mai înaintate
exigențe.

Ne permitem totodată a încunoș-
tința onor. public, că în legătură cu
atelierul am deschis și un curs de
croitorie, unde croitorio se instruiază
după cel mai nou sistem.

Recomandându-ne din nou aten-
țiunii prea stimatelor Domne, suntem
cu distinsă stimă:

Vuk și Beck,

Piața Tököly, Nr. 7, etagiul II.